

ÚPLNÉ ZNENIE

opatrenia Národnej banky Slovenska zo 16. januára 2004 č. 3/2004 o likvidite bánk a pobočiek zahraničných bánk a o postupe riadenia rizika likvidity bánk a likvidity pobočiek zahraničných bánk (oznámenie č. 35/2004 Z. z.), ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných opatrením Národnej banky Slovenska z 20. decembra 2006 č. 16/2006 (oznámenie č. 683/2006 Z. z.)

Národná banka Slovenska podľa § 30 ods. 5, § 32 ods. 5 a § 42 ods. 2 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 603/2003 Z. z. (ďalej len „zákon“) ustanovuje:

§ 1

Predmet úpravy

Predmetom tohto opatrenia je ustanoviť pre banky a pobočky zahraničných bánk (ďalej len „banka“)

- a) podrobnosti o likvidite a spôsobe jej zisťovania,
- b) podrobnosti o systéme riadenia rizika likvidity,
- c) ukazovatele likvidity.

§ 2

Definície pojmov

Na účely tohto opatrenia sa rozumie

- a) čistým peňažným tokom rozdiel medzi prírastkom a úbytkom peňažných prostriedkov,
- b) odhadovanou splatnosťou aktíva¹⁾ alebo pasíva¹⁾ časové obdobie, v ktorom banka predpokladá podľa zvoleného scenára peňažný tok súvisiaci s príslušným aktívom alebo pasívom,
- c) scenárom súbor predpokladov, na základe ktorého banka odhaduje doby splatnosti aktív a pasív a očakávaný čistý peňažný tok, a súhrn následných aktivít banky na účel pokrytia potrieb financovania tohto čistého peňažného toku,
- d) mimoriadnymi okolnosťami situácia, keď existuje reálna hrozba, že banka stratí schopnosť splniť svoje záväzky v čase ich splatnosti,
- e) pohotovostným plánom dokument banky popisujúci zásady a postupy pre riešenie mimoriadnych okolností a postupy zabezpečujúce prístup k záložným finančným zdrojom,
- f) hlavnou menou mena, v ktorej má banka objemovo významné súvahové alebo podsúvahové pozície,
- g) vedením banky predstavenstvo banky alebo vedúci pobočky zahraničnej banky,
- h) regulovaným trhom burza cenných papierov, zahraničná burza cenných papierov alebo iný zahraničný regulovaný trh²⁾.

§ 3

Postup pre riadenie rizika likvidity

(1) Pre banku sa ustanovuje tento postup pre riadenie rizika likvidity:

- a) vytvorenie predpokladov pre riadenie rizika likvidity, najmä
 1. vypracovanie stratégie riadenia rizika likvidity podľa § 4,

¹⁾ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

²⁾ § 2 ods. 14 zákona č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov.

2. vytvorenie organizačnej štruktúry, umožňujúcej efektívne realizovať stratégiu riadenia rizika likvidity, zabezpečenie bezprostredného zapojenia príslušných vedúcich zamestnancov do procesu riadenia likvidity a určenie vedúceho zamestnanca zodpovedného za riadenie likvidity,
 3. vypracovanie vnútorných predpisov podľa § 5,
 4. pravidelné informovanie vedenia banky o stave likvidity banky a mimoriadne informovanie, ak sa stav likvidity významne odliši od predpokladaného stavu; informácie pre vedenie banky sa majú poskytovať v takej periodicite, aktuálnosti a detailnosti, aby umožňovali vyhodnotiť riziká likvidity pre banku ako celok alebo jej portfóliá s významným dopadom na finančné zdravie banky,
 5. vytvorenie informačného systému podľa § 6,
- b) meranie, sledovanie a obmedzovanie rizika likvidity, najmä
1. určenie metód na meranie a sledovanie likvidity, metód a limitov pre obmedzovanie rizika likvidity podľa § 7,
 2. vypracovanie scenárov podľa § 8,
 3. určenie postupov pre meranie, sledovanie a riadenie rizika likvidity v jednotlivých hlavných menách a určenie limitov obmedzujúcich riziko likvidity v hlavných menách podľa § 9,
- c) pripravenosť na stav zvýšeného rizika likvidity, najmä
1. stabilizácia a diverzifikácia finančných zdrojov a možnosť speňažiť svoje aktíva podľa § 10,
 2. vypracovanie pohotovostného plánu podľa § 11,
- d) vytvorenie primeraného systému vnútornej kontroly podľa § 12,

(2) Na pobočku zahraničnej banky sa nevzťahujú tie ustanovenia odseku 1, ktorých plnenie preukázateľne zabezpečuje zahraničná banka.

§ 4

Stratégia riadenia rizika likvidity

Stratégia riadenia rizika likvidity je dokument schvaľovaný vedením banky, ktorý obsahuje hlavné zásady a metódy používané bankou pri riadení rizika likvidity, najmä

- a) metódy pre meranie a sledovanie rizika likvidity,
- b) zásady pre zostavenie scenárov,
- c) metódy a postupy pre obmedzenie rizika likvidity, najmä
 1. požiadavky na štruktúru aktív a pasív,
 2. sústavu limitov, ktoré bude banka používať,
 3. požiadavky na likvidnosť a obchodovateľnosť aktív,
- d) zásady pre používanie finančných nástrojov pre riadenie rizika likvidity,
- e) zásady pre riadenie likvidity v jednotlivých menách,
- f) zásady pre zaistenie dostatočnej stabilizácie a diverzifikácie finančných zdrojov,
- g) zásady pre riešenie prechodných i dlhodobých problémov s likviditou,
- h) zásady pre zostavenie a úpravy pohotovostného plánu.

§ 5

Vnútorné predpisy

V banke sa v súlade so stratégiou riadenia rizika likvidity vo vnútorných predpisoch upravujú najmä

- a) spôsob spolupráce medzi útvarmi zodpovednými za riadenie likvidity a ďalšími útvarmi, ktoré poskytujú informácie dôležité pre riadenie likvidity,

- b) postupy merania a sledovania rizika likvidity v jednotlivých menách a súhrnne za všetky meny,
- c) základné ukazovatele pre riadenie likvidity a ich sledovanie a limity na základné ukazovatele,
- d) postupy pri prekročení limitov určených bankou,
- e) postupy pre povolenie výnimiek z limitov určených bankou,
- f) metódy tvorby scenárov a požiadavky na pravidelné overovanie správnosti predpokladov a parametrov použitých v základnom scenári podľa § 8,
- g) pohotovostný plán podľa § 11, metodika jeho spracovania vrátane požiadaviek na jeho pravidelné revízie a jednoznačné pravidlá pre jeho použitie,
- h) požiadavky na pravidelné a podrobné informácie o riziku likvidity pre vedenie banky, pre vedúcich zamestnancov zodpovedných za riadenie likvidity a pre ostatných zainteresovaných zamestnancov,
- i) metodika zostavovania hlásení pre Národnú banku Slovenska,
- j) kontrolný mechanizmus zabezpečujúci správnu funkciu systému riadenia likvidity.

§ 6 Informačný systém

(1) Na účel riadenia rizika likvidity sa v banke zabezpečí taký informačný systém, ktorý umožní preukazne a vierohodne merať, sledovať, riadiť a kontrolovať likviditu a ktorý poskytuje informácie umožňujúce rozhodovanie vedeniu banky a zamestnancom, ktorých činnosť má alebo môže mať vplyv na likviditu banky.

(2) Informačný systém podľa odseku 1 umožňuje najmä

- a) denné meranie rizika likvidity v určených časových pásmach,
- b) meranie rizika likvidity v hlavných menách a súhrnne vo všetkých menách,
- c) preverovanie súladu reálneho vývoja likvidity s príslušným scenárom,
- d) preverovanie dosiahnutých hodnôt ukazovateľov likvidity oproti určeným limitom,
- e) vyhodnocovanie trendov vo vývoji likvidity banky.

§ 7 Meranie a sledovanie čistých peňažných tokov

(1) Na účely riadenia rizika likvidity sa v banke

- a) určujú metódy a zodpovedajúce postupy merania a sledovania čistých peňažných tokov umožňujúce
 1. získanie všetkých kvantitatívnych informácií potrebných pre riadenie likvidity,
 2. zostavenie kalendára splatností aktív a pasív,
 3. meranie a porovnanie prírastku a úbytku peňažných prostriedkov,
 4. denné sledovanie čistého peňažného toku na jednotlivé dni minimálne na obdobie najbližších piatich pracovných dní a v ďalších časových pásmach,
- b) zaraďujú aktíva a pasíva do pásiem podľa
 1. aktuálnej zostatkovej doby splatnosti,
 2. odhadovanej doby splatnosti,
- c) určujú limity obmedzujúce riziko likvidity založené na meraných a sledovaných ukazovateľoch.

(2) Ak banka zaraďuje aktíva podľa odhadovanej doby splatnosti do pásiem s kratšou splatnosťou než by zodpovedalo aktuálnej zostatkovej dobe splatnosti týchto aktív, určí sa pre tieto aktíva systém diskontov, ktoré budú odrážať trhové riziko súvisiace s rýchlym odpredajom jednotlivých aktív.

(3) Pasíva možno zaradiť podľa odhadovanej doby splatnosti do pásiem s dlhšou splatnosťou, než by zodpovedalo aktuálnej zostatkovej dobe splatnosti týchto pasív, ak je banka schopná preukázať opodstatnenosť takýchto presunov.

§ 8

Scenáre pre riadenie likvidity a overovanie správnosti predpokladov

(1) Predpoklady vývoja objemu a štruktúry (ďalej len „predpoklady vývoja“) súvahových aktív a pasív, podsúvahových položiek a ostatné predpoklady sa určujú pre základný scenár a alternatívne scenáre.

(2) Na účely tohto opatrenia sa rozumie

- a) základným scenárom scenár vyjadrujúci bankou očakávaný vývoj podmienok súvisiacich s likviditou,
- b) alternatívnym scenárom scenár odlišný od základného scenára.

(3) Predpoklady vývoja aktív pre základný scenár a pre alternatívne scenáre zahŕňajú najmä odhad

- a) objemu aktív, ktoré banka plánuje predať pred termínom splatnosti,
- b) splatnosti splátok pohľadávok, ktoré sú v omeškaní,
- c) predčasného splatenia pohľadávok.

(4) Predpoklady vývoja pasív pre základný scenár zahŕňajú najmä odhad priemernej splatnosti vkladov.

(5) Predpoklady vývoja pasív pre alternatívne scenáre zahŕňajú najmä odhad

- a) objemu bankou očakávaných finančných zdrojov, ktoré bude mať banka k dispozícii za každých podmienok,
- b) možností zvýšenia objemu finančných zdrojov, ktoré bude mať banka k dispozícii za každých podmienok,
- c) objemu bankou očakávaných finančných zdrojov, ktoré banka môže stratiť v prípade neštandardných podmienok,
- d) objemu záložných finančných zdrojov, ktoré má banka k dispozícii a za akých podmienok.

(6) Predpoklady vývoja podsúvahových položiek pre základný scenár a pre alternatívne scenáre zahŕňajú najmä odhad

- a) úbytkov peňažných prostriedkov vyplývajúcich z poskytnutých úverových príslubov a úverových rámcov, z akreditívov, z poskytnutých záruk a z derivátov vrátane opcí,
- b) prírastku peňažných prostriedkov vyplývajúcich z prípadnej realizácie prijatých záruk vrátane odhadu času ich realizácie, z prijatých úverových príslubov, z prípadného čerpania úverových liniek a z derivátov vrátane opcí.

(7) Pri zostavovaní predpokladov scenárov sa v banke zohľadnia tiež potreby spojené s jej obchodnými aktivitami a aktivitami jej klientov, ktoré môžu mať dopad na stav likvidity banky, najmä platobný styk, vysporiadanie obchodov a korešpondenčné bankovníctvo.

(8) Správnosť predpokladov scenárov sa v banke pravidelne preveruje s ohľadom na zmeny podmienok vo vnútri banky alebo mimo banky. V prípade zmeny predpokladov scenárov sa scenáre zodpovedajúcim spôsobom upravujú.

§ 9

Riadenie likvidity v jednotlivých menách

(1) Na účely riadenia likvidity v jednotlivých menách sa v banke určia pre jednotlivé hlavné meny ukazovatele, ktoré sa pri riadení rizika v hlavnej mene sledujú a pre niektoré z týchto ukazovateľov sa určia tiež limity slúžiace na obmedzenie rizika likvidity v hlavnej mene.

(2) Pri určovaní limitov podľa odseku 1 sa v banke zohľadní jej finančná situácia, typ, zložitosť a objem obchodov, ktoré vykonáva a podmienky v prípade mimoriadnych okolností.

(3) Ak banka financuje aktíva držané v jednej mene pasívami držanými v inej mene, analyzujú sa trhové podmienky, ktoré môžu ovplyvniť jej prístup na devízový trh, možné podmienky zámenny jednej meny na inú pri rôznych situáciách a ďalšie podmienky, ktoré môžu ovplyvniť jej prístup k zdrojom v požadovanej mene.

§ 10

Riadenie prístupu na trh

(1) Na účely stabilizácie a diverzifikácie finančných zdrojov sa v banke

- a) vytvoria a udržiavajú pravidelné kontakty s klientmi a inými obchodnými partnermi, ktorí sú pre banku významní z pohľadu likvidity,
- b) pravidelne preveruje miera spoľahlivosti jednotlivých finančných zdrojov,
- c) sleduje vývoj rôznych možností financovania.

(2) Na účely predaja aktív banky včas a za primerané ceny sa v banke sleduje a udržuje možnosť prístupu na trh.

§ 11

Pohotovostný plán

(1) Zásady pre riešenie mimoriadnych okolností uvedené v pohotovostnom pláne upravujú najmä

- a) zabezpečenie včasného toku presných informácií v banke,
- b) jasné vymedzenie právomocí a zodpovedností v banke,
- c) možné spôsoby ovplyvnenia vývoja aktív a pasív,
- d) spôsob komunikácie s veriteľmi, inými klientmi, obchodnými partnermi a verejnosťou.

(2) Postupy zabezpečujúce prístup k záložným finančným zdrojom uvedené v pohotovostnom pláne upravujú najmä

- a) podmienky, za ktorých má banka prístup k týmto zdrojom a ich objem,
- b) riešenie situácie, kedy banka nebude mať prístup k záložným finančným zdrojom.

(3) Banka pravidelne aktualizuje pohotovostný plán s ohľadom na meniace sa podmienky vo vnútri banky alebo mimo banky.

§ 12

System vnútornej kontroly

(1) Systém vnútornej kontroly riadenia rizika likvidity je neoddeliteľnou súčasťou celkového systému vnútornej kontroly banky a zahŕňa najmä

- a) zodpovedajúce kontrolné prostredie, najmä
 1. kontrolné aktivity a mechanizmy vykonávané vedením banky,
 2. kontrolnú činnosť vykonávanú vedúcimi zamestnancami na nižších stupňoch riadenia,
 3. kontrolnú činnosť vykonávanú zamestnancami ako súčasť ich povinností a zodpovedností,
- b) pravidelné a nezávislé overenie systému riadenia likvidity útvarom vnútornej kontroly a vnútorného auditu banky a vyhodnotenie účinnosti systému kontroly.

(2) Systém vnútornej kontroly riadenia rizika likvidity má v prípade zistenia nedostatkov zabezpečovať

- a) prijatie a dodržanie zodpovedajúcich opatrení na nápravu,
- b) včasné vykonanie nevyhnutných úprav systému a
- c) informovanie vedúcich zamestnancov banky zodpovedných za riadenie likvidity o zistených nedostatkoch.

§ 13 **Ukazovatele likvidity**

(1) Ukazovateľom likvidity sa ustanovuje ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív.

(2) Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív je pomer súčtu stálych aktív a nelikvidných aktív k vybraným položkám pasív.

(3) Stálymi aktívami sú

- a) podielové cenné papiere a vklady v obchodných spoločnostiach s rozhodujúcim vplyvom,
- b) podielové cenné papiere a vklady v obchodných spoločnostiach s podstatným vplyvom,
- c) hmotný majetok,
- d) nehmotný majetok,
- e) hmotný majetok a nehmotný majetok vedený na účtoch obstarania.

(4) Nelikvidnými aktívami sú

- a) pohľadávky, s platením ktorých je dlžník v omeškaní dlhšie ako 30 dní,
- b) akcie, dočasné listy a podielové listy, ktoré nie sú stálymi aktívami a nie sú kótované na regulovanom trhu,
- c) družstevné podielnícké listy, ktoré nie sú stálymi aktívami.

(5) Vybranými položkami pasív je súčet pripočítateľných položiek podľa odseku 6 znížený o súčet odpočítateľných položiek podľa odseku 7.

(6) Pripočítateľnými položkami sú

- a) splatené základné imanie,
- b) emisné ážio,
- c) rezervný fond³⁾ a ostatné fondy vytvárané z rozdelenia zisku po zdanení okrem tých fondov, ktoré majú povahu záväzku,
- d) ostatné kapitálové fondy, okrem rozdielu z prepočtu podielových cenných papierov a vkladov v cudzej mene,

³⁾ § 67 Obchodného zákonníka.

e) nerozdelený zisk minulých rokov.

(7) Odpočítateľnými položkami sú

- a) neuhradená strata z minulých rokov,
- b) výsledok hospodárenia v schvaľovaní, ak je ním strata,
- c) strata bežného účtovného obdobia,
- d) vlastné akcie banky v ich účtovnej hodnote, ktoré banka nadobudla,
- e) časť predpokladanej straty z majetku banky, o ktorú nebolo upravené jeho ocenenie a časť predpokladanej straty z podsúvahových položiek banky, na ktorú neboli vytvorené rezervy.

(8) Stále aktíva a a nelikvidné aktíva sa do výpočtu ukazovateľa stálych a nelikvidných aktív zahŕňajú v čistej účtovnej hodnote.

(9) Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív sa ustanovuje vo výške najviac 1.

(10) Na pobočku zahraničnej banky sa nevzťahujú ustanovenia odsekov 1 až 9.

§ 14 Zrušený

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 15

Rezervy neuvedené v osobitnom predpise⁴⁾ vytvorené pred 1. januárom 2004 na krytie úverového rizika alebo trhového rizika sa zahrnú do výpočtu vybraných položiek pasív podľa § 13 ako pripočítateľná položka, a to vo výške vedenej v účtovníctve banky.

§ 16

Zrušuje sa opatrenie Národnej banky Slovenska z 26. júla 2002 č. 2/2002 o likvidite bánk a likvidite pobočiek zahraničných bánk a s tým súvisiacich pravidlách ich bezpečnej prevádzky a o hláseniach (oznámenie č. 475/2002 Z. z.) v znení opatrenia z 29. júla 2003 č. 4/2003 (oznámenie č. 339/2003 Z. z.).

§ 17

Opatrenie č. 3/2004 nadobudlo účinnosť 31. januára 2004, s výnimkou § 5, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004.

Opatrenie č. 16/2006 nadobudlo účinnosť 15. januára 2007.

Vydávajúci útvar: Odbor metodiky riadenia rizík
Mgr. Slavka Eley +421 2 5787 2845, slavka.eley@nbs.sk
Mgr. Juraj Lörinc +421 2 5787 2852, juraj.lorinc@nbs.sk

Príloha č. 1 – zrušená

Príloha č. 2 – zrušená

Príloha č. 3 – zrušená

⁴⁾ § 13 opatrenia Národnej banky Slovenska č. 13/2004 o zatriedovaní majetku a záväzkov bánk a pobočiek zahraničných bánk, o úprave ich ocenenia, o tvorbe a rušení rezerv a s tým súvisiacich hláseniach (oznámenie č. 673/2004 Z. z.).

